

دانشگاه پیام نور مرکز تهران

پایان نامه:

جهت اخذ درجه ی کارشناسی ارشد در رشته ی علوم تربیتی گرایش برنامه ریزی درسی

عنوان:

مطالعه ی تطبیقی برنامه ریزی درسی از دیدگاه مکاتب ایده آلیسم، رئالیسم و ماتریالیسم

استاد راهنما:

دکتر بهمن سعیدی پور

استاد مشاور:

دکتر عیسی ابراهیم زاده

نگارش:

گل تاج سهیلی

تابستان ۱۳۹۰

شماره
تاریخ
پیوست

دانشگاه پیام نور
دانشگاه پیام نور استان تهران
ا.م.م. کبک، بزرگراه ابن‌بابویه، تهران

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مجمع علوم انسانی

تصویب نامه

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته علوم تربیتی تحت عنوان:

" مطالعه تطبیقی برنامه ریزی درسی از دیدگاه مکاتب ایده ایسم، رآلیسم و ماتریالیسم "

نام و نام خانوادگی: گل تاج سهیلی شماره دانشجویی: ۸۵۸۱۰۳۱۳۳

شماره پروژه : ۷۰۶۶

ساعت: ۱۴-۱۵/۳۰

تاریخ دفاع: ۹۰/۶/۲۶

درجه ارزشیابی: عالی

نمره: ۱۸/۷۵

هیات داوران:

امضاء	کداسنادی	نام و نام خانوادگی	داوران
	۳۶۹۰۰۲	آقای دکتر بهمن سعیدی پور	استاد راهنما
	۴۱۰۳۶۴	آقای دکتر عیسی ابراهیم زاده	استاد مشاور
	۴۰۰۷۴۳	آقای دکتر مهران فرج الهی	استاد داور
	۴۰۹۹۴۹	آقای دکتر محمد رضا سرمدی	استاد داور

تهران، خیابان استاد نجات الهی
نرسیده به خیابان کریمخان زند
چهارراه سپهبد، پلاک ۲۲۲
تلفن: ۸۸۸۰۱۰۹۰
دورنگار: ۸۸۸۱۰۵۳۶

WWW.TPNU.AC.IR
cussani@tpnu.ac.ir

تقدیم به:

دو یاور، دو پشتیبان و دو همراه ہمیشگی ام

علی و امیر

و

تقدیم به

مظهر خوبی ها

همسرم

تقدیر و تشکر:

اینک به پاس لطف الهی و حمایت های بی دریغ اساتید محترم بر خود واجب می دانم از بذل توجه و سعه ی صدر استاد راهنمای محترم جناب آقای دکتر بهمن سعیدی پور و همچنین استاد مشاور خود جناب آقای دکتر عیسی ابراهیم زاده که آموزه های اخلاقی و علمی ایشان به عنوان مرجع غنی علمی همواره هدایتگر این پژوهش بودند و در تمامی مدت انجام این پروژه با راهنمایی های ارزشمندشان مرا یاری نمودند، تقدیر و تشکر خود را ابراز می نمایم. هر چندان تشکر کلامی، گوشه هایی از محبت های بی کران آن ها جبران نخواهد کرد.

همچنین جا دارد از جناب آقای دکتر محمد رضا سرمدی و جناب آقای دکتر مهران فرج الهی که راهنمایی هایشان همواره راهگشایم در طول تحصیل بوده و زحمت مطالعه و داوری این پایان نامه را نیز پذیرفتند نهایت تشکر و قدردانی را می نمایم.

فرصت را مغتنم شمرده از محبت های بی دریغ پدر و مادر عزیزم که همواره و در همه جا گرمای وجودشان را احساس می کنم که قوت قلب برای تلاش های بنده هستند و وجود مقدسشان ندای امید، طراوت و پویایی را در لحظه لحظه ی زندگانیم طنین انداز است، تشکر و قدردانی می کنم و همچنین از صمیم قلب از همسر مهربان و فداکارم، دلبنده عزیزم، فرزندانم، خواهران ارجمندم و برادران بزرگوaram که همواره پشتیبانم بوده اند کمال سپاس را دارم و برای همه ی عزیزان آرزوی طول عمری با برکت از خداوند منان مسألت دارم.

چکیده:

موضوع پژوهش عبارت است از مطالعه ی تطبیقی برنامه ریزی درسی از دیدگاه مکاتب ایده آلیسم، رئالیسم و ماتریالیسم. هدف از این پژوهش شناخت و استخراج مؤلفه های شناخت شناختی، ارزش شناختی و برنامه ریزی درسی از دیدگاه مکاتب مذکور می باشد. بر همین اساس به سؤال اصلی این پژوهش که «مؤلفه های اصلی برنامه ریزی درسی از دیدگاه مکاتب ایده آلیسم، رئالیسم و ماتریالیسم کدام ها هستند؟» می پردازد، اطلاعات مربوط به این پژوهش با استفاده از روش مطالعات کتابخانه ای، یعنی استفاده از اسناد به اسناد، مدارک، کتب، مقالات و ابزار اصلی آن فیش برداری از اسناد و مدارک و یادداشت های حاصل از بررسی آن ها بوده است. نتیجه ی کلی به دست آمده در این پژوهش آن است که شناخت شناختی رئالیسم بهتر از دیگر مکاتب است چرا که هم به شهود شناسنده و هم به توانایی عقلی آن ها اهمیت می دهد و ارزش شناخت تجربی را هم درباره اشیاء، امور و پدیده های قابل تجربه معتبر می داند. ارزش شناختی مکتب ایده آلیسم در مقایسه با سایر مکاتب دارای مزیت های تربیتی بیشتری است چرا که مبانی ارزش ها را مطلق دانسته و از نسبیّت گرایی پرهیز دارد. در خصوص مؤلفه های برنامه ریزی نیز آنچه که در ایده آلیسم مد نظر می باشد بهتر از مکاتب دیگر به نظر می رسد. پیشنهاد اصلی مبتنی بر یافته های این پژوهش این است که : برای دستیابی به یک برنامه ریزی درسی عالی از بخش های مختلف مکاتب گوناگون به صورت ترکیبی استفاده گردد و از هر مکتبی آنچه که بهتر است و در جامعه ی ما جواب دهی بهتری دارد استفاده شود.

کلید واژه ها: مطالعه ی تطبیقی - برنامه ریزی - برنامه ریزی درسی - ایده آلیسم - رئالیسم -

ماتریالیسم - شناخت شناختی - ارزش شناختی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات

۲	مقدمه
۳	بیان مسأله
۴	ضرورت و اهمیت پژوهش
۵	اهداف پژوهش
۵	پرسش های پژوهش
۶	تعاریف مفهومی متغیرها
۷	تعاریف عملیاتی متغیرها

فصل دوم: ادبیات تحقیق

۱۰	مقدمه
۱۱	ادبیات پژوهش
۱۱	تاریخچه تعلیم و تربیت
۱۱	تعلیم و تربیت در چین باستان
۱۳	تعلیم و تربیت در هند باستان
۱۵	تعلیم و تربیت در یونان باستان
۱۸	تعلیم و تربیت در ایران باستان
۱۹	معنای تربیت در منظر ادیان و مکاتب
۲۴	مفهوم فلسفه ی تعلیم و تربیت
۲۷	مروری بر تحولات رشته ی فلسفه ی تعلیم و تربیت

۳۱	نگاهی به فلسفه ی تعلیم و تربیت اسلامی
۳۳	مبانی فلسفی آموزش و پرورش
۴۰	اصول آموزش و پرورش
۴۶	مکاتب فلسفی و آرای تربیتی
۴۷	مکتب ایده آلیسم
۴۷	-تاریخچه
۴۸	- نظریه پردازان ایده آلیسم
۴۸	- معرفت شناسی ایده آلیسم
۴۸	- هدف آموزش و پرورش ایده آلیستی
۴۹	- نظریه ی ارزش آرمانگرائی
۴۹	مکتب رئالیسم
۴۹	- تاریخچه
۵۰	- نظریه پردازان رئالیسم
۵۱	- معرفت شناسی رئالیسم
۵۱	- هدف آموزش و پرورش رئالیستی
۵۱	- ارزش شناسی رئالیستی
۵۲	مکتب ماتریالیسم
۵۳	- تاریخچه
۵۳	- نظریه پردازان ماتریالیسم
۵۳	- هستی شناسی ماده گرایان
۵۴	- معرفت شناسی ماتریالیسم
۵۴	- هدف آموزش و پرورش ماتریالیستی
۵۵	- ارزش شناسی ماتریالیسم

۵۶	برنامه ریزی درسی چیست؟
۵۶	برنامه ریزی آموزشی و درسی
۵۷	-تاریخچه
۶۰	-پایه های نظری برنامه ریزی درسی
۶۲	-نظریه های یادگیری
۶۵	جدول (۱): فرض های متافیزیک
۶۵	جدول (۲): متافیزیک، هدف های تربیتی و محتوی درسی
۶۶	جدول (۳): معرفت شناسی
۶۷	جدول (۴): معرفت شناسی و روش آموزشی
۶۷	جدول (۵): ارزش شناسی
۶۸	جدول (۶): خلاصه ی فرض های ارزش شناسی
۶۹	پیشینه ی پژوهش
۶۹	پیشینه ی پژوهش های انجام شده در داخل کشور
۷۲	پیشینه ی پژوهش های انجام شده در خارج از کشور
۷۴	جدول پیشینه ی پژوهش های انجام شده در داخل کشور
۷۵	جدول پیشینه ی پژوهش های انجام شده در خارج از کشور
۷۶	جمع بندی پژوهش های انجام شده در داخل کشور
۷۸	جمع بندی پژوهش های انجام شده در خارج از کشور

فصل سوم: روش شناسی پژوهش

۸۰	مقدمه
۸۱	روش شناسی پژوهش
۸۱	جامعه ی آماری و جمع نمونه
۸۲	روش و ابزار گردآوری اطلاعات

۸۲..... روش تجزیه و تحلیل یافته ها.....

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته ها

۸۴..... مقدمه

۸۵..... شناخت شناختی در تربیت از دیدگاه مکتب ایده آلیسم برای برنامه ریزی درسی کدام ها هستند؟

۸۶..... شناخت شناختی در تربیت از دیدگاه مکتب رئالیسم برای برنامه ریزی درسی کدام ها هستند؟

۸۸..... شناخت شناختی در تربیت از دیدگاه مکتب ماتریالیسم برای برنامه ریزی درسی کدام ها هستند؟

۸۹..... ارزش شناختی در تربیت از دیدگاه مکتب ایده آلیسم برای برنامه ریزی درسی کدام ها هستند؟

۹۱..... ارزش شناختی در تربیت از دیدگاه مکتب رئالیسم برای برنامه ریزی درسی کدام ها هستند؟

۹۳..... ارزش شناختی در تربیت از دیدگاه مکتب ماتریالیسم برای برنامه ریزی درسی کدام ها هستند؟

۹۴..... مؤلفه های برنامه ریزی درسی از دیدگاه مکتب ایده آلیسم برای برنامه ریزی درسی کدام ها هستند؟

۹۶..... مؤلفه های برنامه ریزی درسی از دیدگاه مکتب رئالیسم برای برنامه ریزی درسی کدام ها هستند؟

۹۸..... مؤلفه های برنامه ریزی درسی از دیدگاه مکتب ماتریالیسم برای برنامه ریزی درسی کدام ها هستند؟

۹۹..... جدول رابطه ی مفروضات متافیزیکی و برنامه ریزی درسی

۱۰۰..... جدول رابطه ی مفروضات معرفت شناسی و برنامه ریزی درسی

۱۰۱..... جدول رابطه ی مفروضات ارزش شناسی و برنامه ریزی درسی

فصل پنجم: نتیجه گیری

۱۰۳..... مقدمه

۱۰۴..... خلاصه ی پژوهش

۱۱۱..... تفسیر یافته های پژوهش

۱۴۷..... پیشنهاد های پژوهش

۱۴۷..... الف: پیشنهاد های کاربردی (پیشنهاد های مبتنی بر یافته های پژوهش)

۱۵۴..... خلاصه ای از مؤلفه های جدول به تفکیک سؤالات پژوهش

۱۵۷..... بحث و نتیجه گیری نهایی

۱۵۹.....	ب:پیشنهادهایی برای سایر پژوهشگران.....
۱۶۰.....	محدودیت های پژوهش
۱۶۱.....	منابع و مأخذ
۱۶۱.....	الف) منابع فارسی
۱۶۳.....	ب) منابع خارجی
۱۶۵.....	پیوست ها

فصل اول:

کلیات پژوهش

انسان موجودی منطقی و دارای عقل است و همواره عقل و هوش یاری رسان او بوده و هست اما محیط تأثیر فراوانی بر انسان دارد. آن چنان که اگر از محیط اجتماعی و از انسان های دیگر دور باشد تربیت و رفتار او کامل و مطابق هنجارهای زندگی اجتماعی نخواهد شد، اینجاست که تعلیم و تربیت نقش خود را نشان می دهد و تأثیر آن بر زندگی انسان ها نمایان می گردد.

یکی از مهم ترین مسائل بشر در تمامی ادوار تاریخی مقوله تعلیم و تربیت و پرورش نسل جوان برای ورود به اجتماع و جامعه پذیری آنان بوده است. زیرا برای دوام و بقای نسل خود ناگزیر از مدیریت محیط خویش به مدد نیروی اندیشه بوده و آنچه را که در این رهگذر تجربه کرد می بایست به نسل جوان منتقل نماید. و به همین دلیل می توان گفت، از کهن ترین دوران های تاریخی، تعلیم و تربیت از بارزترین دل مشغولی های جوامع بوده است. به این اعتبار می توان ادعا کرد که قدمت تعلیم و تربیت به قدمت بشریت است و از آنجا که تعلیم و تربیت حتی در اشکال سنتی و تصادفی خود مسأله محتوا و تجارب خاصی می باشد، برنامه های درسی نیز از قدمتی به اندازه حوزه تعلیم و تربیت برخوردار هستند. همچنین ارتباط فلسفه با تعلیم و تربیت را به سه صورت ممکن است مجسم ساخت، در صورت اول و دوم فلسفه تعلیم و تربیت به معنی اعمال یا اجرای فلسفه در فرایند تربیت است. در صورت سوم فلسفه به منزله تئوری یا اساس نظری و تعلیم و تربیت به عنوان عمل، مورد توجه قرار می گیرد. برنامه ریزی درسی هم در این مقوله اهمیت بسیار بالایی دارد. با توجه به اهمیت برنامه ریزی درسی این پژوهش سعی بر آن دارد تا به مطالعه تطبیقی برنامه ریزی درسی از دیدگاه مکاتب ایده آلیسم، رئالیسم و ماتریالیسم پردازد و رابطه بین مکاتب فلسفی را به مثابه زیربنای فکری جریان برنامه ریزی درسی در حد امکان روشن سازد.

بیان مسأله

با توجه به آن که زندگی انسان در هیچ زمان و مکانی بدون برنامه ریزی صحیح بعثرفت نخواهد داشت، همواره نیازمند برنامه ریزی است. دیدگاه های متفاوتی در مورد برنامه ریزی وجود دارد. زیرا «زندگی انسان ابعاد مختلف دارد و هر بعد آن ناظر بر یکی از نیازهای اوست. نیازهای مادی بعد اقتصادی زندگی بشر را شکل می دهند و نیازهای اجتماعی، سیاسی ابعاد اجتماعی و سیاسی را جلوه گر می سازند. هر یک از جنبه های زندگی انسان وسعت و دامنه وسیعی دارد و او ناگزیر است دست به انتخاب بزند و مطابق علایق و نظرات خود هدف های مناسب برگزیند» (ملکی، ۱۳۷۹، ص ۱۱). یکی از ملاک های پایه ای این انتخاب و گزینش نظریه های فلسفی در حیطه ی تعلیم و تربیت است. این «نظریه ها از نیمه دوم قرن بیستم، به ویژه در دهه های پایانی این سده، شاهد تغییرات و تحولات دامنه داری بوده است» (گوتک، ۱۳۸۴، ص ۱) که نیاز به مطالعه و بررسی دقیق و علمی دارد. یکی از راه های این نوع مطالعات بررسی تطبیقی دیدگاه های متفاوت پیرامون برنامه ریزی درسی است که می تواند در رسیدن به یک نقطه ایده آل ما را یاری نماید چرا که با بررسی نقاط قوت و ضعف هر یک از این دیدگاه ها می توان بهترین برنامه را یافت. با توجه به آنچه گفته شد سؤال اصلی این پژوهش آن است که برنامه ریزی درسی از دیدگاه مکاتب ایده آلیسم، رئالیسم و ماتریالیسم چگونه است؟ که در جواب به این سؤال به مطالعه تطبیقی برنامه ریزی درسی از دیدگاه این مکاتب می پردازد تا با استفاده از یافته های این مطالعه بتواند به اصولی دست یابد که با بکار بردن آن ها بهترین برنامه ریزی درسی را با توجه به آن ارائه نماید.

برنامه ریزی درسی مسأله بسیار مهمی است که ارائه دروس در یک دوره ی تحصیلی را با یک روند منطقی و درست امکان پذیر می سازد که حاصل آن می تواند نیروی انسانی ماهرتری برای جامعه باشد. ارائه همین نیروی ماهر و کارآمد در عرصه های گوناگون خصوصاً حوزه انسانی سبب رشد و تعالی کشور و جامعه خواهد شد.

در این پژوهش سعی بر آن است تا ابتدا به تجزیه و تحلیل شناخت شناختی مکاتب ایده آلیسم، رئالیسم و ماتریالیسم پرداخته شود، سپس ارزش شناختی هر کدام از این مکاتب مورد بازکاوی قرار گیرد تا مؤلفه های برنامه ریزی درسی این مکاتب شناخته شوند. سؤال اصلی پژوهش بیانگر آن است که مؤلفه های اصلی برنامه ریزی درسی در مکاتب ایده آلیسم، رئالیسم و ماتریالیسم کدام ها هستند؟

ضرورت و اهمیت پژوهش

نظام آموزشی هر جامعه ای نیروی انسانی کارآمد را برای همان جامعه تربیت می کند، هر چه این نیرو کارآمدتر و از لحاظ علمی پخته تر باشد، جامعه نیز موفق تر و پیشرفته تر خواهد بود و برای رسیدن به این مهم نیاز به یک برنامه ریزی درسی اصولی می باشد که این برنامه ریزی درسی از سال های ابتدای تحصیل تا مدارج بالای دانشگاهی در رشته های گوناگون ادامه می یابد. به سخن دیگر «آموزش و پرورش یکی از نهادهای اصلی جامعه است، که تعلیم و تربیت و ساختن انسان های مطلوب جامعه مربوطه را به عهده دارد. برای رسیدن به این هدف نظام آموزشی کارآمد لازم است که اجزاء و عناصر مختلف آن اعم از مواد درسی، دانش آموز، معلم، وسایل آموزشی فضا و تجهیزات، بودجه و اعتبارات و غیره با یکدیگر هماهنگی و تعامل دارند تا دست یابی به هدف مورد انتظار را امکان پذیر سازند» (ملکی؛ ۱۳۷۹، ۱۴).

همان طور که اشاره شد در آموزش و پرورش نیز بررسی برنامه ریزی درسی دارای اهمیت بسزایی است چرا که از آموزش و پرورش است که نیروی انسانی برای دیگر بخش های جامعه تعلیم داده می شود هر چه، ارائه برنامه های درسی پخته تر و ماهرانه تر باشد و هر چه که این نهاد بتواند نیروهای قوی تر را به جامعه ارائه دهد آن جامعه به شکوفایی و بالندگی بیشتری خواهد رسید. بررسی برنامه ریزی درسی از دیدگاه مکاتب گوناگون می تواند در راه یافتن به یک برنامه صحیح، بسیار مؤثر باشد چرا که وقتی ما بدانیم مکاتب گوناگون چه دیدگاهی راجع به این مسأله مهم دارند، با یافتن نقاط قوت و ضعف آن ها می توان یک برنامه قوی را ارائه نمود و همان طور که در قبل نیز آمده است، با ارائه یک برنامه ریزی صحیح و اصولی خواهد توانست گامی هر چند بسیار کوچک و جزئی اما نوید بخش را برای شکوفایی و رشد جامعه عزیز برداشت و بر همین اساس اهمیت و ضرورت پرداختن به این موضوع نیز آشکار می شود.

با توجه به آنکه، اهمیت پرداختن به برنامه ریزی درسی بر کسی پوشیده نیست و برای دست یابی به یک برنامه ریزی صحیح، می بایست دیدگاه های متفاوت را ارزیابی نمود و با مقایسه آن ها با یکدیگر بهترین را انتخاب کرده به یک برنامه ایده آل دست یافت. پرداختن به این پژوهش از این جهت ضرورت دارد که ما را در یافتن مؤلفه های برنامه ریزی درسی مناسب و در نهایت یک برنامه صحیح و عالی یاری نماید.

اهداف پژوهش

هدف کلی:

هدف از این پژوهش عبارت است از مطالعه تطبیقی برنامه ریزی درسی از دیدگاه مکاتب ایده آلیسم، رئالیسم و ماتریالیسم به منظور استنتاج مؤلفه های یک برنامه ریزی درسی متناسب با فرهنگ کشور.

اهداف جزئی:

1. تعیین و استخراج مؤلفه های شناخت شناختی در تربیت از دیدگاه مکتب ایده آلیسم.
2. تعیین و استخراج مؤلفه های شناخت شناختی در تربیت از دیدگاه مکتب رئالیسم.
3. تعیین و استخراج مؤلفه های شناخت شناختی در تربیت از دیدگاه مکتب ماتریالیسم.
4. تعیین و استخراج مؤلفه های ارزش شناختی در تربیت از دیدگاه مکتب ایده آلیسم.
5. تعیین و استخراج مؤلفه های ارزش شناختی در تربیت از دیدگاه مکتب رئالیسم.
6. تعیین و استخراج مؤلفه های ارزش شناختی در تربیت از دیدگاه مکتب ماتریالیسم.
7. تعیین و استخراج مؤلفه های برنامه ریزی درسی از دیدگاه مکتب ایده آلیسم.
8. تعیین و استخراج مؤلفه های برنامه ریزی درسی از دیدگاه مکتب رئالیسم.
9. تعیین و استخراج مؤلفه های برنامه ریزی درسی از دیدگاه مکتب ماتریالیسم.

سؤال های پژوهش:

سؤال کلی پژوهش: مؤلفه های اصلی برنامه ریزی درسی در مکاتب ایده آلیسم، رئالیسم و

ماتریالیسم کدام ها هستند؟

سؤالات ویژه پژوهش عبارتند از:

- ۱- اصول شناخت شناختی مکتب ایده آلیسم برای برنامه ریزی درسی کدام ها هستند؟
- ۲- اصول شناخت شناختی مکتب رئالیسم برای برنامه ریزی درسی کدام ها هستند؟
- ۳- اصول شناخت شناختی مکتب ماتریالیسم برای برنامه ریزی درسی کدام ها هستند؟
- ۴- اصول ارزش شناختی مکتب ایده آلیسم برای برنامه ریزی درسی کدام ها هستند؟
- ۵- اصول ارزش شناختی مکتب رئالیسم برای برنامه ریزی درسی کدام ها هستند؟
- ۶- اصول ارزش شناختی مکتب ماتریالیسم برای برنامه ریزی درسی کدام ها هستند؟
- ۷- اصول برنامه ریزی درسی از دیدگاه مکتب ایده آلیسم برای برنامه ریزی درسی کدام ها هستند؟
- ۸- اصول برنامه ریزی درسی از دیدگاه مکتب رئالیسم برای برنامه ریزی درسی کدام ها هستند؟
- ۹- اصول برنامه ریزی درسی از دیدگاه مکتب ماتریالیسم برای برنامه ریزی درسی کدام ها هستند؟

تعاریف مفهومی متغیرها:

- ۱- **مطالعه تطبیقی:** «تجزیه و تحلیل اشیاء، امور و پدیده های مورد تطبیق به منظور یافتن نکات مشترک و تفاوت های موجود بین آن ها. در این تحقیق، این مطالعه عبارت است از تجزیه و تحلیل اندیشه های فلسفی به منظور یافتن نکات مشترک و تفاوت های هر یک از آن ها جهت کاربرد در نظام تربیتی جامعه در زمینه های سازمانی، تشکیلاتی، نحوه ی مدیریت آموزشی، برنامه ها و روش های تربیتی و همچنین ارزشیابی آموزشی در مراحل مختلف تعلیم و تربیت به عمل می آید» (آقازاده؛ ۱۳۸۲).
- ۲- **برنامه ریزی:** «به مجموعه فعالیت های منظم که از تعیین هدف شروع می شود و با انتخاب روش ها و وسایل متناسب با هدف ادامه پیدا می کند و سپس به اجرا در می آید و ارزشیابی می شود برنامه ریزی گفته می شود. به عبارت دیگر «برنامه ریزی عبارت است از طرح ریزی برای دستیابی به هدف معین» (ملکی؛ ۱۳۷۹، ص ۱۱ و ۱۲).
- ۳- **برنامه ریزی درسی:** «برنامه ریزی درسی از لحاظ مفهومی اشاره به یک فرایند دارد که حاصل یا نتیجه آن برنامه درسی است» (فتیحی و اجارگاه، ۱۳۸۱ ص ۱۴).

۴- **ایده آلیسم:** «آرمان گرایی که گاهی «پندار گرایی» و «اصالت تصور» نیز نامیده می شود پدیده ها را بر اساس «ایده آل» یا آنچه به روح و تصور نسبت داده می شود تفسیر و توجیه می کند و «عقل یا ذهن» □ یا «روح» □ را مقدم بر ماده می داند» (شعاری نژاد؛ ۱۳۸۱، ص ۳۸۹).

۵- **رنالیسم:** «واقع گرایی برای اشیاء پدیده ها، خارج از ذهن و فکر ما و اقعیت قائل است و وجود آن ها را مستقل از ذهن یا عقل انسان می داند. اشیاء را آن چنان که هستند قبول دارد و از تعبیر و تفسیر جهان خارج طبق تجربه های شخصی خودداری می کند» (اسماعیل تبار؛ ۱۳۸۶، ص ۱۳۲).

۶- **ماتریالیسم:** «اصلاح ماده گرایی بطور ضمنی و قراردادی بدان جهت مورد استعمال قرار گرفت که به نحوی ماهیت کلی اندیشه های فلسفی را متأثر از علم و صنعت قرن نوزدهم تبیین کند، زیرا اعتقاد عمومی با تأثیر از عوامل یاد شده به این سمت گرایش پیدا کرده بود که هر نوع مفاهیم متافیزیکی مانند: مفاهیم روحی و معنوی و حتی الهی مورد تردید قرار گیرد. در پاسخ به این گرایش عمومی بود که ماده گرایان تعبیری از جهان و پدیده های آن عرضه کردند که طبق آن هر پدیده ای تابعی از وجود و ماهیت ماده به شمار می آمد به طوری که این تفسیر از جهان به رابطه ی انسان و جهان نیز تعمیم یافت» (ابراهیم زاده، ۱۳۸۳: ص ۱۴۲).

۷- **شناخت شناختی:** «معرفت حالت عمومی یا رفتاری است که در اثر برخورد فرد به امور مختلف در وی بوجود می آید. شاخه ای از فلسفه که به معرفت می پردازد، معرفت شناسی یا شناخت شناختی نام دارد» (فرمینی فراهانی، ۱۳۸۴، ص ۷۸).

۸- **ارزش شناختی:** «عقاید یا مفاهیمی که به آن ها بها داده و فعالیت های ما را هدایت می نمایند، ارزش ها نامیده می شود» (شورینی، ۱۳۸۰: ص ۱۵۳). تلاشی که برای شناخت و تفهیم این عقاید یا مفاهیم صورت می گیرد ارزش شناختی است.

تعریف عملیاتی متغیها:

۱- **تطبیق:** در این پژوهش منظور تطبیق نظریات مکاتب ایده آلیسم، رنالیسم و ماتریالیسم پیرامون برنامه ریزی درسی می باشد.

1. Mind
2. Spirit

۲- برنامه ریزی: هدف در این پژوهش شناخت مؤلفه های برنامه ریزی درسی از دیدگاه

مکاتب ایده آلیسم، رئالیسم و ماتریالیسم می باشد.

۳- برنامه ریزی درسی: منظور از برنامه ریزی درسی در این پژوهش بررسی مقایسه ای پیرامون

آن در مکاتب ایده آلیسم، رئالیسم و ماتریالیسم می باشد.

۴- مکاتب ایده آلیسم، رئالیسم و ماتریالیسم: از آنجایی که ایده آلیسم، رئالیسم و

ماتریالیسم هر کدام مکاتبی جهانی هستند در این پژوهش نیز نظر ما همان مکاتب و دیدگاه های موجود

در آن می باشد.

فصل دوم:

ادبیات پژوهش